

Το ΝΙΚΟΛΑΪ ΒΕΤΤΑ
Γενικός Διευθυντής του IOBE και Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ισχυρή ανάκαμψη και ανησυχίες

Η ελληνική οικονομία έχει θετική δυναμική το 2022

Η ελληνική οικονομία εισέρχεται στη νέα χρονιά με δυναμική που δημιουργεί υψηλές προσδοκίες. Ο ρυθμός πραγματικής μεγέθυνσης στη χρονιά που ολοκληρώνεται εκτιμάται πως ήταν ιδιαίτερα υψηλός, επιβεβαιώνοντας πρόσφατες αναλύσεις του IOBE. Εκτιμάται πως μπορεί να μετρηθεί στην περιοχή 9-9,5% για το σύνολο του έτους, μεγεθύνει από τις υψηλότερες στην Ευρώπη και που αναστρέφει σε πολύ μεγάλο βαθμό τη βαθιά ύφεση που προηγήθηκε. Η ισχυρή ανάκαμψη σηματοδοτείται με μεγάλο βαθμό στην αύξηση της κατασφάλειας, συνοδεύεται όμως από ισχυρή αύξηση των εξαγωγών, τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών, όπως και από μείωση της ανεργίας.

Για τη νέα χρονιά επίσης αναμένεται ισχυρή μεγέθυνση, βήματα σε χαμηλότερο επίπεδο. Συνεπικολογώντας την τρέχουσα δυναμική της οικονομίας, τις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον, την εισροή πόρων από το ταμείο ανάκαμψης και άλλες ευρωπαϊκές πηγές, ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ αναμένεται στην περιοχή των 4,5-5%. Σε αυτό το σενάριο η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων προβλέπεται να γίνει μόνο σταδιακά και το βάρος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους θα παραμένει σχετικά χαμηλό. Εάν, βέβαια, και στην επόμενη χρονιά υπάρξει ενδεχόμενη παράδοση και επιβολές της πανδημίας ή σημαντική διαταραχή στο κόστος χρηματοδότησης τότε ο συνολικός ρυθμός μεγέθυνσης θα είναι πολύ χαμηλότερος. Παρά τη θετική δυναμική που υπεργραφείται παραπάνω, υπάρχουν ισχυροί λόγοι ανησυχίας και ερρηγόρησης από την οικονομική πολιτική. Ένα τρίτο ζήτημα είναι οι δημοσιονομικές εξελίξεις. Τα ελλείμματα, τα συνολικά αλλά

ιδίως τα πρωτογενή, ήταν ιδιαίτερα βαθιά στα δύο προηγούμενα έτη, κατά τα οποία υπήρχε ανάγκη αντιμετώπισης της πανδημίας και κατάρρευση των δημοσιονομικών κανόνων στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Για μια χώρα, όμως, με ιδιαίτερα υψηλό δημόσιο χρέος με ιστορικό και τόσο δημογραφικά ελλειψμάτων, είναι ουσιαστικά συνθήκη η επιτυχή διαπύρριξη δημοσιονομικής εξορθρόπησης, με τρόπο μαλακό ώστε να υποστηρίζονται και ισχυροί ρυθμοί μεγέθυνσης.

Συγκριτικά, η οικονομία μας είναι από αυτές που κινθήσαν προς τα βαθύτερα ελλείμματα στην τρέχουσα κρίση. Ακόμη και να μην υπήρχαν ευρωπαϊκά προγράμματα, τα δημοσιονομικά της χώρας οφείδουν να είναι στο επόμενο διάστημα σε κατάσταση που να μην την καθιστούν ευάλωτη σε εξωτερικές διαταραχές και σενάρια κρίσεων. Μέρος της εξορθρόπησης θα προέλθει από την αναμενόμενη λήξη της πανδημίας και τη μεγέθυνση της οικονομίας, αλλά συνολικά αυτά δεν μπορεί να γίνουν αυτόματα και θα απαιτήσει κρίσιμες επιλογές τόσο στην πλευρά των εσόδων όσο και των δαπανών.

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι το πώς θα εξελιχθεί η χρηματοδότηση της χώρας από το εξωτερικό. Τα έκτακτα μέτρα στήριξης από τη νομισματική και τη δημοσιονομική πολιτική στην Ευρώπη έχουν διακριθεί να όρα τιες και η ανατροπή τους έρχεται εγγεγραμμένο στο ορίζοντα οι πληθωριστικές πιέσεις. Η αναμενόμενη γενική αύξηση επιτοκίων θα είναι κρίσιμο να μην συνοδεύεται με αύξηση, αλλά με μείωση του διακρατικού κόστους χρηματοδότησης (χρέος) που χωρίζει την Ελλάδα από άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Η εμπειρία των τελευταίων εφδραρίων είναι, όμως, προς την αντίθετη κατεύθυνση. Συστημικά, θα είναι υψηλές σημασίας η επίτευξη της επενδυτικής βαθμίδας το ανατομότερο δυνατό, ιδιαιτέρως προς το τέλος του έτους. Η διατήρηση του κόστους χρηματοδότησης χαμηλά δεν απαιτείται μόνο με την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους αλλά, προεξέχοντα, με την χρηματοδότηση νέων επενδύσεων, σε συμπληρωματικότητα με τους πόρους του ταμείου ανάκαμψης και των ενδυνάμωση της τραπεζικής χρηματοδότησης. Πέρα από τη θετική δυναμική μεγέθυνσης και τους λόγους σκεπτικίας, υπάρχει επίσης μία κρίσιμη οπτική παρασάφηση, η εξήλιξη των οποίων κατά το επόμενο διάστημα είναι αβέβαιη. Πρώτον, η εξήλιξη του

Για το 2022 αναμένεται ισχυρή μεγέθυνση της οικονομίας

πληθωριστικό θα έχει κεντρικό οικονομικό και πολιτικό σφαιρά. Αυξήσεις τιμών σε προϊόντα και υπηρεσίες είναι αναμενόμενες όταν οι οικονομίες ανακάμπτουν έντονα μετά από βαθιά ύφεση και η ζήτηση αυξάνεται. Μικαίρι, όμως, να οδηγήσουν σε ισχυρή ανοδική κλίση τιμών και μεθόδων που θα υποσκάσει την πραγματική ανάπτυξη. Φυσικά, μπορούν να μειώσουν τα πραγματικά εισοδήματα και πολλά νοικοκυριά να έχουν μείωση εισπραχίας. Το πώς θα γίνει ο κεραιρός του πληθωρισμού στην Ευρώπη και εργαζοί θα είναι κρίσιμος παράγοντας. Ένα δεύτερο ζήτημα είναι οι δημοσιονομικοί κανόνες στην ευρωπαϊκή τους διάσταση. Η αυξήτηση για το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης έχει τουλάχιστον δύο επιπτώσεις σεβ. Το εάν θα πρέπει να υπάρξουν τυπικές αλλαγές στο μισοαπόθετο πλαίσιο ή μόνο διασταλτικές ερμηνείες και παρεκκλίσεις στην εφαρμογή του πλαισίου βρο-κατηφόρα. Και σε ποια κατεύθυνση πρέπει να είναι η όποιος αλλαγή, ειδικότερα εάν θα μεταβληθούν οι ποσοτικοί όροι για κρη ή ελλείμματα, η ταχύτητα προσαρμογής προς τους τελικούς στόχους, ή εάν θα εξαφανιστεί διαπίσεις για ειδικές κατηγορίες, όπως για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης ή έκτακτων υγειονομικών προβλημάτων.

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και να μην υπήρχαν ευρωπαϊκά προ-γραμματα, τα δημοσιονομικά της χώρας μας οφείδουν να είναι σε τέτοια κατάσταση που να μην επιτρέπουν σενάρια κρίσεων και να μην την καθιστούν ευάλωτη σε εξωτερικές διαταραχές. Μια δημο-

σιονομική περίοδος με σταθερά αλλά λεληγημένα πλεονύσματα, της τάξης του 1% κατά μέσο όρο, θα μόνο δεν αποτελεί προκλήση για τη διατήρηση ανάπτυξη αλλά προώθηση για αυτή.

Ένα τρίτο ζήτημα είναι η στήριξη των παραγωγικών υποδομή-τος στη χώρα, ειδικότερα με ενίσχυση των εξαγωγών και των επενδύσεων. Υπάρχουν θετικά σηράδια, όπως το ενθαρρύνον ζέτων επιστροφών και επενδύσεων για την ελληνική οικονομία, η σφαιρικότητα που υπέδειξε ο τουρισμός και η συνεχιζόμενη σημαντική αύξηση των εξαγωγών αγαθών από κρίσιμους τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας. Αντίστοιχα όμως, αυξή το γερμανό ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ενισχύθηκαν, από πολλές απόψεις αρακία, ο ρυθμιστικός ρόλος και η σημασία των κρατικών παρεμβάσεων, ενώ και στο επόμενο διάστημα θα είναι κομβικός ο ρόλος χρηματοδότησης από πηγές που επηρεάζονται από κρατικές αποφάσεις και προτεραιότητες του δημόσιου τομεία, εξήλιξη που θα μπορούσε να ενισχύσει την εισπραχία.

Αξιολογώντας συνολικά τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας κινεί ξεκινά από τη βάση που συνιστούν οι κωίρες η ισχυρή ανάκαμψη που καταγράφεται και η αναμενόμενη ομαλή πρόβαση σε χρηματοδότηση, με κέντρο το ταμείο ανάκαμψης, αλλά και εμπέματα. Όμως, οι σενθήκες αυτές δεν διασφαλίζουν τις λένον-ται αυτόματα τα συστημικά προβλήματα που καταρτηρίζουν την οικονομία τα τελευταία πολλά χρόνια ή που σπουδαίνονται σε πλογές της προσηγομένης δικαιοσύνης κρίσης.